

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Quorumdam recentiorum Thomistarum sententia confutatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

num morale suas habet passiones, quæ non constituunt essentiam bonitatis moralis, sed consequuntur illam, inter quas numeratur dignitas præmi vel laudis, quæ consequitur ad actum virtutis, ut docet D. Thomas supra qu. 21. art. 2. ita malum morale suis proprietatibus gaudet, & una ex illis est dignitas pœna.

94 Dices secundo: D. Augustinus variis in locis docet concupiscentiam in non baptizatis esse originale peccatum, non ratione sui, sed ratione reatus, & idem esse tolli reatum, ac tolli peccatum originale, etsi maneat concupiscentia, quia licet maneat actu, transit reatu: Ergo ex mente Augustini peccatum originale in reatu consistit.

95 Respondet Vazquez, ubi supra, Augustinum revera in ea fuisse sententia: cum enim (inquit) circa essentiam peccati originalis multoties suam ignorantiam fateatur, nihil mirum, si vir alioquin doctissimus, & sanctissimus, difficultate rei oppressus, nihil aliud invenerit, in quo essentiam peccati originalis constitueret, quam reatum illum, & in re difficili (ut loquitur Salas disp. 11. sect. 2.) probabiliter fuerit deceptus.

96 Sed hæc responsio S. Doctori, & toti Ecclesiæ injuriosa videtur: Nam sententia illa quæ peccati originalis essentiam in solo reatu & obligatione ad pœnam constituit, in Pelagianorum errorem incidit, ut fatetur ipse Vazquez loco citato num. 14. & patet manifestè: Pelagiani enim non negabant in posteris Adæ obligationem luendi pœnas, sed solum contendebant illam non oriri ex peccato parvulis proprio, seu in ipsis existente, sed ex peccato primi parentis; quod totum fatentur qui originalem culpam in sola obligatione ad pœnam constituunt: Ergo si hanc sententiam tenuit Augustinus, in Pelagianam hæresim incidit, & verbis tantum, non re ipsa, originalem culpam in posteris Adæ admittit. Quod absurdissimum est, nec solum Augustino, sed etiam toti Ecclesiæ injuriosum: cum sanctum illum Doctorem, ut præcipuum Pelagianæ hæresis extirpatorem, ac invictissimum fidei athletam & Atlantem Ecclesiæ veneretur & laudet.

97 Hac ergo rejectâ solutione, responderi potest primò cum Montezino, Augustinum lib. 1. de nuptiis cap. 25 & 26. ubi prædictam insinuavit sententiam, non dixisse culpam originalem consistere in reatu pœnæ, sed in reatu absolute: reatus autem absolute sumptus, est quid diversum à reatu pœnæ, seu obligatione ad illam, & potest accipi pro essentia culpæ, in qua radicatur obligatio ad pœnam: sicque de facto sumitur à D. Thoma hic quæst. 81. art. 3. ad 2. afferente per baptismum tolli peccatum originale secundum reatum, id est quantum ad culpam quo loquendum modo utitur Tridentinum sess. 5. can. 5. & in Scriptura sacra sæpè reatus nomine culpa intelligitur, ut patet ex illo Exodi 32. *percussit Deus populum pro reatu vituli*, id est pro culpa adorationis vituli.

Secundò dici potest, quod si aliquando Augustinus in reatu pœnæ essentiam culpæ originalis constituit, non accepit reatum formaliter pro obligatione ad pœnam, sed radicaliter & fundamentaliter, pro radice scilicet & fundamento talis obligationis, quæ est privatio justitiæ originalis, in qua, ut infra dicemus, essentia peccati originalis formaliter consistit.

§. III.

Quorundam recentiorum Thomistarum sententia confutatur.

98 QUIDAM recentiores Thomistæ existimant peccatum originale consistere formaliter in conversione habituali ad creaturam, seu in habitu inclinante hominem ad bonum commutabile ut in ultimum finem, causato in nobis ex peccato Adami. Ita docent Martinez hic qu. 82. art. 1. dub. 1. concluf. 4. Nunno 3. p. quæst. 86. art. 2. dub. 2. & Magister Herrera lib. de concep. virginis cap. 15.

99 Hæc sententia, licet majorem probabilitatis speciem præ se ferat, quam præcedentes, gravioribusque nitatur fundamentis, displicet nihilominus aliis D. Thomæ Discipulis. Primò, quia S. Doctor qu. 5. de malo art. 2. ait: *In peccato originali non est conversio, sed solum aversio, vel aliquid aversioni respondens, scilicet destitutio anime à justitia originali; & ideo peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni, scilicet carentia visionis divine.* Ergo juxta principia doctrinæ D. Thomæ, peccatum originale non potest consistere in conversione habituali ad creaturam ut ultimum finem, causata in nobis ex peccato Adami.

100 Confirmatur: D. Thomas locis sequenti citandis, nihil aliud in peccato originali agnoscit, nisi pro materiali concupiscentiam, & pro formali privationem originalis justitiæ. At si formaliter esset aliquid positivum, nimirum conversio habitualis ad bonum commutabile, aliquid aliud importaret, imò privatio originalis justitiæ, ejus essentiam & rationem formalem minimè ingrederetur: Ergo &c.

101 Secundò, Ex peccato Adami non potest resultare in nobis aliqua qualitas, seu habitus inclinans animam in bonum commutabile ut in ultimum finem: Ergo in tali habitu, seu habitu conversione, peccatum originale consistere nequit. Consequentia manifesta est, peccatum enim originale ex præterito Adami peccato transfunditur & derivatur in posteros. Antecedens verò suadetur: Vel talis habitus derivaretur in nobis ex peccato Adami ut à causa efficiente physica, vel duntaxat ut à causa morali? Neutrū dici potest: Ergo &c. Major patet, Minor probatur quantum ad primam partem. Si peccatum Adami esset causa physica transfusionis hujusmodi habitus, inclinantis animam in bonum commutabile ut in ultimum finem, vel id haberet ex natura sua, vel ex elevatione divina, vel ex vi pacti quo Deus Adamum constituit suæ posteritatis caput? Sed ex nullo ex his capitibus potest haberi: Ergo non potest esse causa physica transfusionis illius habitus in posteros. Major patet à sufficienti enumeratione eorum, à quibus dictam causalitatem peccatum Adæ sortiri poterat. Minor autem pro prima parte manifesta videtur. Actus enim quo Adam peccavit, fuit immanens ex natura sua: Ergo solum habet ex illa, & attentis quæ illi ab intrinseco competunt, posse terminum physicè in proprio subiecto producere; hæc enim est natura actus immanentis.

102 Secunda etiam pars Minoris non minus videtur perspicua, quia aliàs transfusio culpæ originalis Deo tribueretur, essetque ab illo ut authore speciali; quòd non minus ei repugnat quam

quàm esse causam peccati actualis. Sequela patet: Effectus enim proveniens ab aliquo ut elevato, attribuitur elevato, ut in effectibus omnium instrumentorum videre licet: Ergo si peccatum Adami physice efficienter ex elevatione divina ad peccatum originale, seu prædicti habitus, in quo Adversarii peccatum originale formaliter consistere docent, transiitionem concurreret, Deo ut causa speciali ejus trasfusio tribueretur.

Tertia verò pars suadetur. Actus ille ex vi pacti non fuit immutatus physice, sed ad summum moraliter: Ergo quoad physicum influxum æquè impotens mansit, supposito pacto, ac erat ante pactum; transitus enim de non potente physice in physice potentem, eum physicus & intrinsicus sit, physicam & intrinsicam variationem exposcit.

Ex hoc confutata manet solutio aliquorum, qui dicunt peccatum Adami habere quod sit causa illius habitus, inclinantis animam in bonum commutabile, ex eo quod est peccatum capitis, habentis proinde vim infectivam totius naturæ. Nam peccatum Adami, ex eo quod fuerit peccatum capitis, nihil physicum habet, quod non haberet, si esset ab illo patratum ut à singulari persona: At hoc secundo modo peccatum ab ipso non haberet vim ad physice producendum prædictum habitum in nobis: Ergo neque illum habet, licet ab ipso ut à capite naturæ committatur.

Secundo probatur eadem prima pars Minoris principalis. Peccatum actuale Adami non existit modo physice: Ergo nequit physice efficienter influere in prædictum habitum ad bonum commutabile inclinantem, in quo Adversarii peccatum originale constituunt.

Dices, quod licet peccatum Adami non existat formaliter in se, existit tamen virtualiter in semine corrupto, quod est instrumentum productivum naturæ, & peccati originalis consequentis naturam.

Sed contra: Illud peccatum nihil physicum produxit in semine, per quod in ratione instrumenti physice in prædictum habitum influentis constitueretur: Ergo nequit virtualiter existere in semine. Consequentia, patet, nam agens principale solum existit virtualiter in alio, vel quando est virtus illius ex natura sua, sicut calor est virtus ignis, vel quando aliquid in illo producit, ratione cujus illud sibi subordinet: At semen ex natura sua non est virtus peccati Adami, sed solius naturæ humanæ: Ergo si in semen nihil physicum ex peccato Adami derivetur, non potest tale peccatum in eo virtualiter remanere. Antecedens autem probatur primò ex jam dictis: nam illud physicum nequit ex peccato Adami ex sua natura, & attentis illis quæ ab intrinseco tali peccato competunt, efficienter causari cum attentà physica entitate illius, sit ejusdem rationis ac si capitale non esset: nec ex elevatione divina, neque ex vi pacti, ut jam ostendimus. Ergo nihil physicum ex illo potest derivari in semen &c. Secundo idem Antecedens suadetur ex dictis supra art. 3. Vel illud physicum per peccatum Adami productum in semine, esset qualitas morbida permanentem in si inhærens, ut voluerunt Gregorius, Richardus, & alii antiqui Theologi; vel qualitas fluida, seu motio intentionalis, semen subordinans peccato Adami ut causæ principali, sicut aliqui ex nostris Thomistis existimant? Neutrum dici potest, ut ibidem evi-

dentur ratione monstravimus: Ergo ex peccato Adami nihil physicum potest produci in semine, per quod in ratione instrumenti physici ad producendum prædictum habitum, in quo Adversarii peccatum originale consistere docent, constituitur.

Dices, ex hac ratione sequi, quod etiam juxta nostram sententiam, constituentem peccatum originale in privatione, semen non possit per modum instrumenti physici ad ejus productionem concurrere, cujus oppositum supra art. 3. docuimus.

Sed negatur sequela, nam juxta sententiam constituentem peccatum originale in privatione, non requiritur ad ejus efficientiam superadditio alicujus virtutis positivæ in semine, sicut necessaria est juxta constituentem illud in habitu; sed sufficit vis quædam privata, seu defectus vigoris ad communicandum justitiam originalem, quo pollebat in statu innocentæ, ut ibidem declaravimus.

Secunda pars Minoris principalis, in qua diximus, Adamum per suum peccatum non posse esse causam efficientem duntaxat moralem prædicti habitus, ad bonum commutabile inclinantis (in quo Adversarii peccatum originale constituunt) breviter suadetur. Tum quia causa moralis non præbet ex vi sua sufficientem influxum in effectum, quo illum executioni mandet, sed tantum ad id movet & excitat alienam voluntatem: constat autem Adamum non hoc modo ad peccatum originale, quod in nobis transmittitur, concurrere, cum nulla sit alia voluntas quam moveat & excitet ad ejus productionem. Tum etiam quia causa moralis alicujus effectus semper debet habere comitem causam ejus physicam, nempe illam voluntatem quam allicit & movet ut illum executioni mandet: Ergo quicquid sit de causalitate morali Adami in nostrum peccatum, debet necessariò concedi aliqua causa physica, quæ ad illud executive concurrat.

Hæc sententia magis confutabitur ex dicendis disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum habituale personale non consistere in habitu inclinante voluntatem in bonum commutabile ut in ultimum finem: sicut enim Adamus in sua propria voluntate non produxit talem habitum quando deliquit, neque illum produciunt alii peccatores, non est cur ab ipso Adamo produci debeat in voluntate parvulorum, in quibus non plura requirenda sunt pro constituendo originali peccato, quam in eodem Adamo & in reliquis pro constituendo habituali peccato personali, ut de se manifestum est.

§. IV.

Vera sententia explicatur, & auctoritate D. Thomæ fulcitur.

Licet in hac questione difficile non sit aliorum impugnare placita, & ostendere quid non sit originale peccatum, veram tamen proferre sententiam, & explicare quid illud sit, & in quo ejus ratio formalis consistat, difficillimum apparet, eò quod hujus peccati natura obscurissima sit, & humanæ mentis aciem planè transcendat. At tamen ea opinio videtur probabilior, ac menti & doctrinæ D. Thomæ conformior, quæ docet rationem formalem constitutivam peccati originalis, esse privationem justitiæ origi-